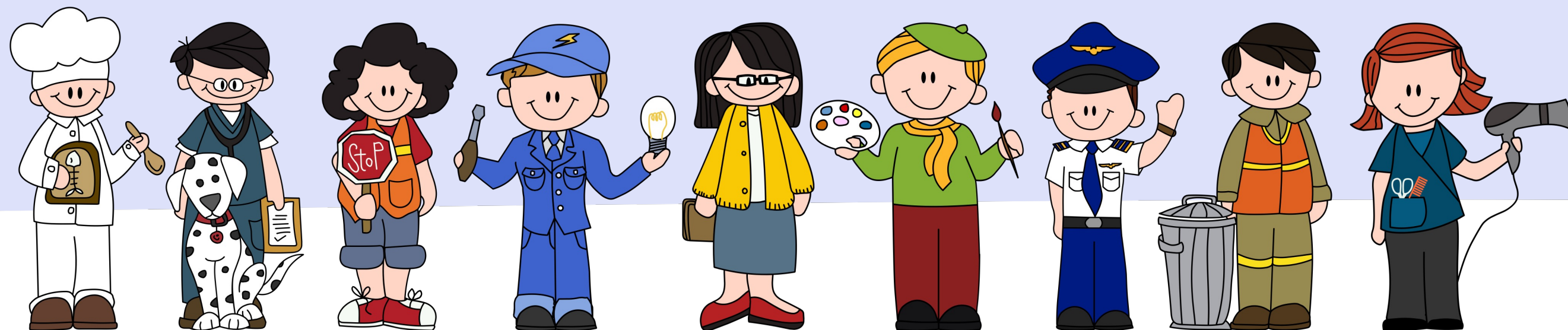

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานและค่าเป้าหมายทันตสาธารณสุข

กลุ่มวัยทำงาน

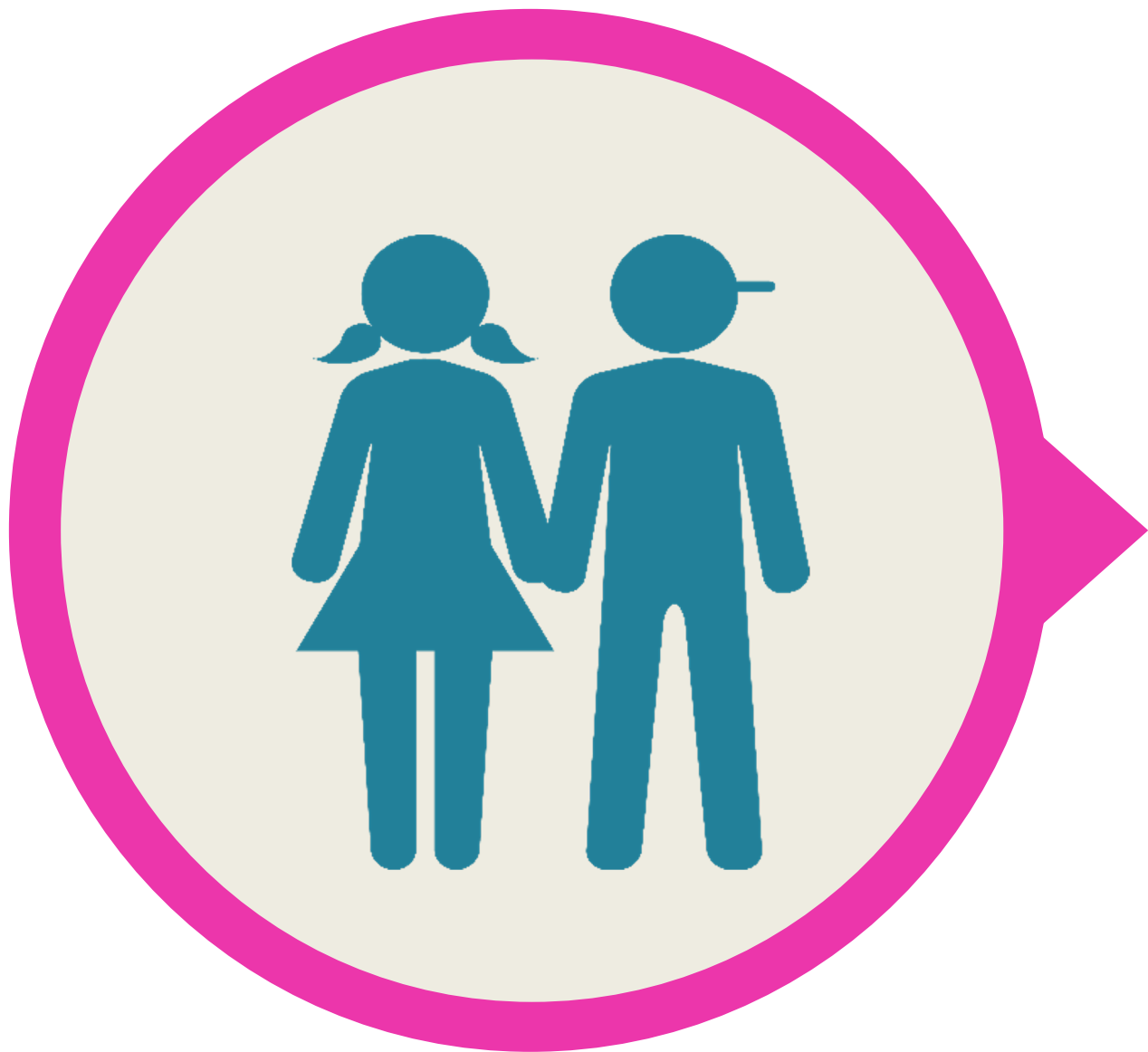
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นางสาวนันทกัมน์ส แยมบุตร สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

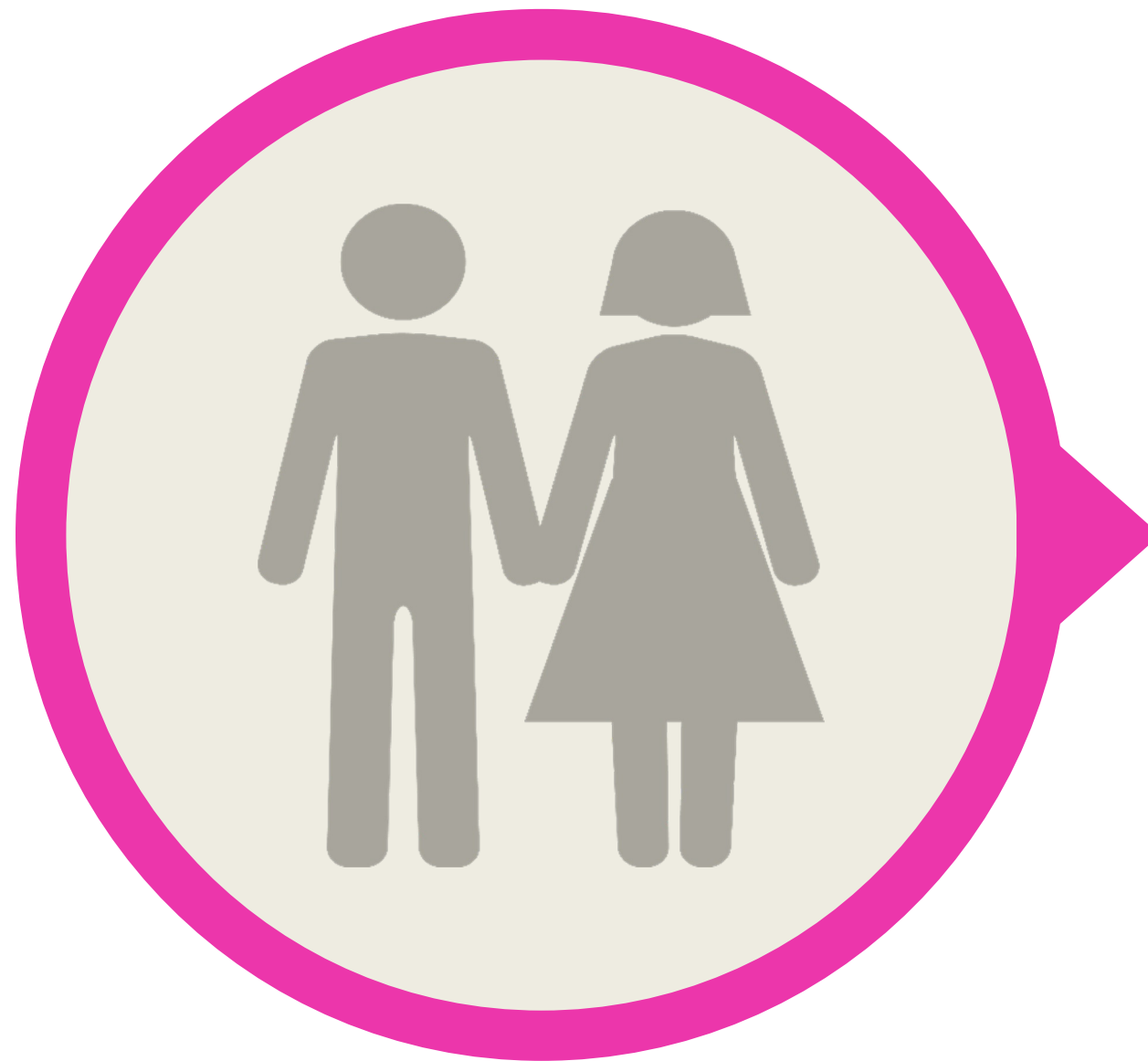

เป้าหมายสุขภาพช่องปากของคนไทย **80 : 20** - - -> ประชากรอายุ 80 ปี มีฟันถาวรใช้งาน 20 ซี่

เพิ่มเด็กฟันดี ไม่มีผุ

ลดโรคปริทันต์ในวัยทำงาน

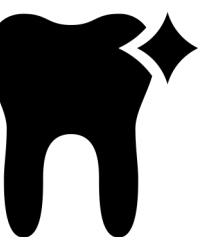
เก็บฟันถาวรในผู้สูงอายุ

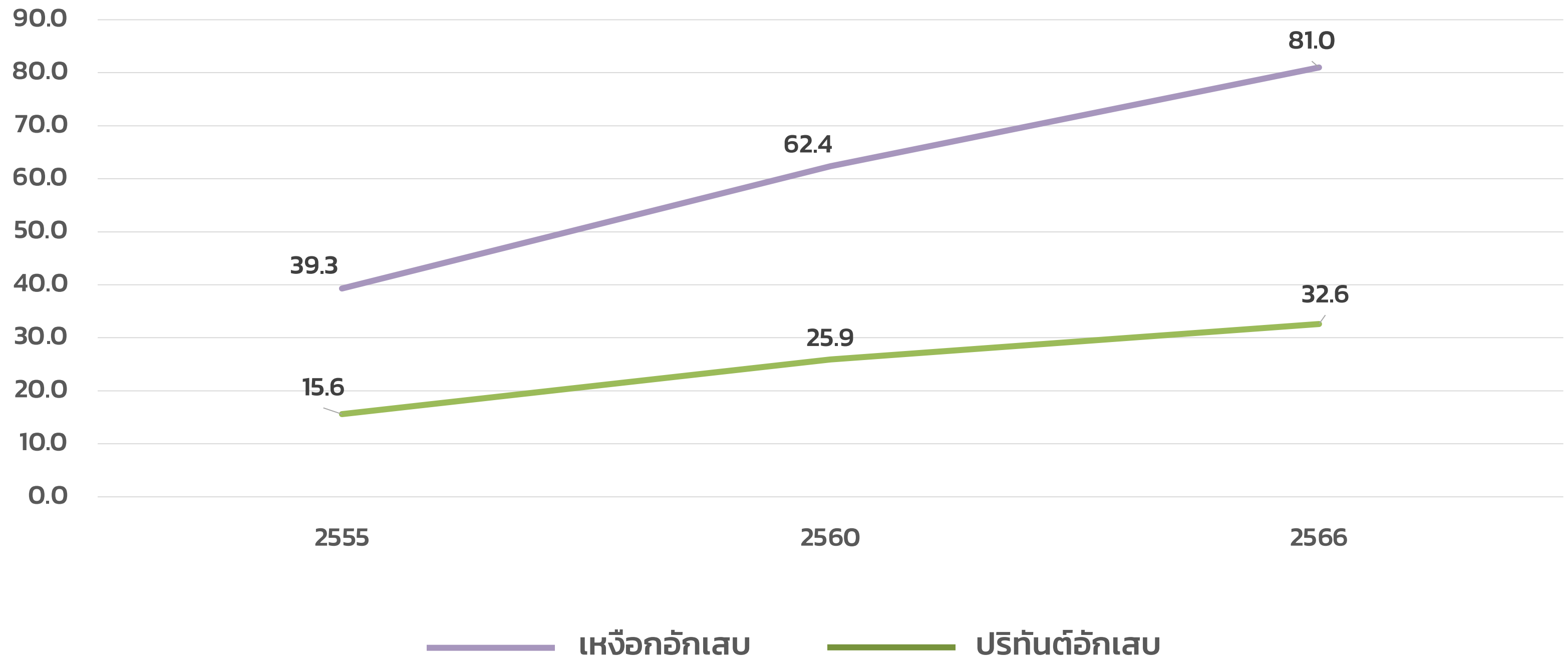
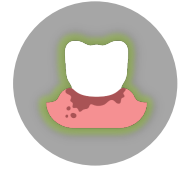
มีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

ปราศจากโรคปริทันต์

เก็บรักษาฟันถาวร

แนวโน้มสภาวะสุขภาพช่องปาก : เหงือกอักเสบ และปริทันต์อักเสบ

ข้อมูลจากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2566

Self Care

วัยทำงานแปรงฟันก่อนนอนด้วยยาสีฟัน
ผสมฟลูออไรด์ ทุกวัน

Intermediate Outcome : วัยทำงานมีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

Access to Care

วัยทำงานเข้ารับบริการทันตกรรม
อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผลการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน ปีงบประมาณ 2567

01

Strengthen Community

พัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ และคลินิกผู้ป่วยเบาหวาน

- ✦ ขยายเครือข่ายการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ **เพิ่มขึ้นเป็น 227 แห่ง**
- ✦ จัดทำสื่อการดูแลสุขภาพช่องปาก 2 ภาษา (ไทย - พม่า)
- ✦ จัดทำ (ร่าง) นโยบายกำหนดให้วัยทำงานในสถานประกอบการได้รับสวัสดิการตรวจสุขภาพช่องปากปีละ 1 ครั้ง ร่วมกับการตรวจสุขภาพทางกาย
- ✦ หน่วยบริการปฐมภูมิมีการจัดบริการทันตกรรมตามความเสี่ยงกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ **188 แห่ง ใน 48 จังหวัด**
- ✦ พัฒนาแบบปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบสร้างแรงจูงใจ (Motivational Interview : MI) สำหรับผู้ป่วยเบาหวาน

02

PP Excellent

พัฒนาและสนับสนุนการจัดบริการทันตกรรมตามสิทธิประโยชน์

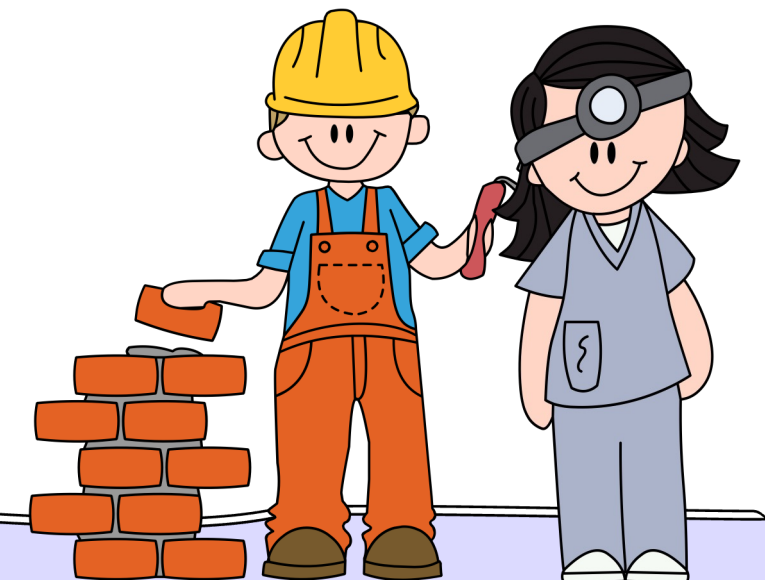
- ✦ สื่อสารสิทธิประโยชน์ทางทันตกรรมกลุ่มวัยทำงานผ่านช่องทางต่าง ๆ
- ✦ สนับสนุนการจัดบริการทันตกรรมรูปแบบรัฐร่วมเอกชน
- ✦ พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรในศูนย์อนามัย และหน่วยบริการ สำหรับจัดบริการทันตกรรมทางไกล (Teledentistry) ผ่านแพลตฟอร์มพร้อมใน **5 จังหวัดนำร่อง** ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยเอ็ด นครราชสีมา สระบุรี และบุรีรัมย์

03

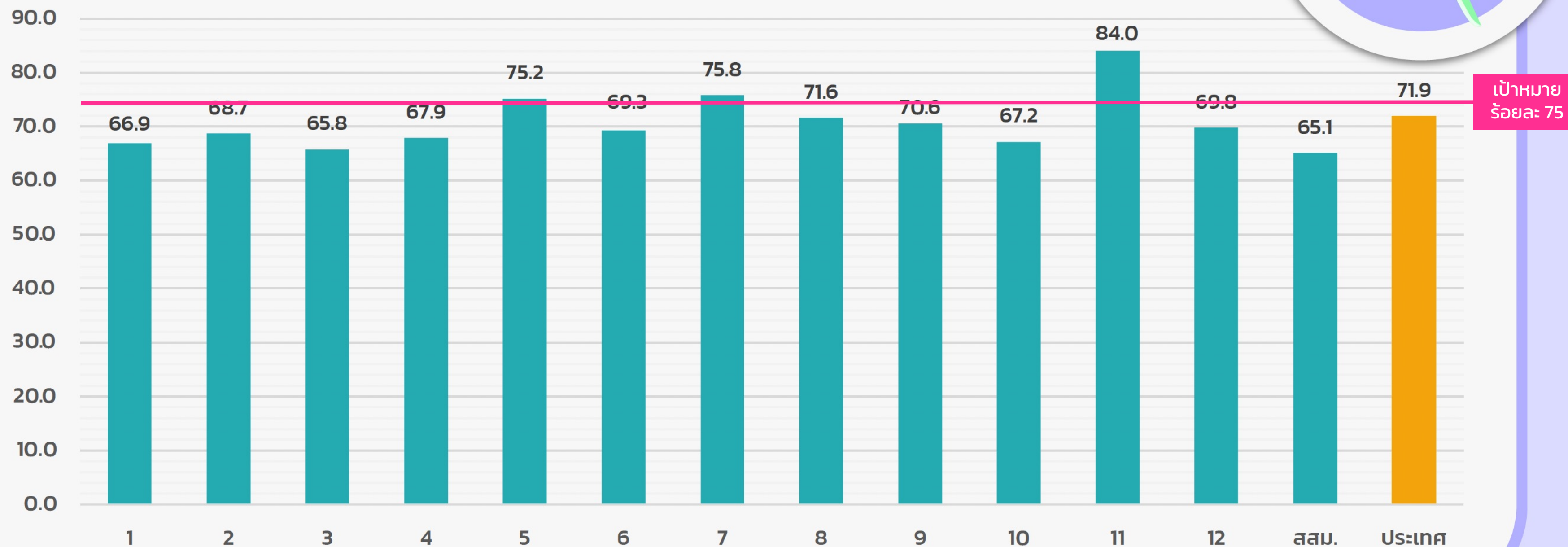
Oral Health Literacy

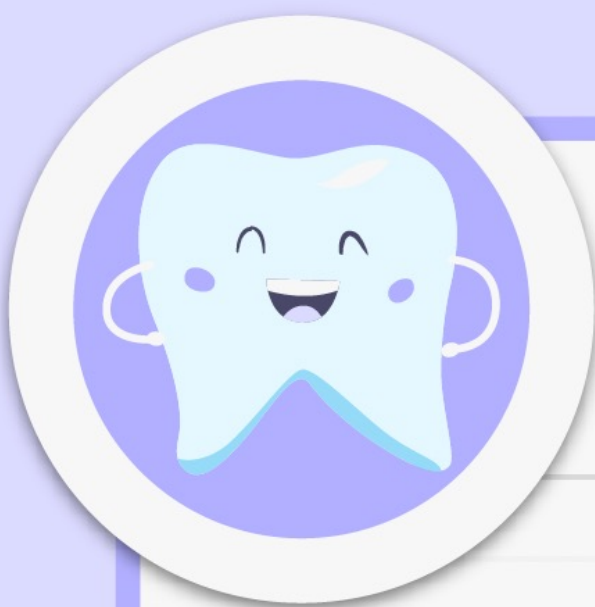
สร้างความรอบรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อสนับสนุนให้วัยทำงานมีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

- ✦ พัฒนาสื่อการแปรงฟัน 2-2-2 ผ่าน Influencer จำนวน 8 ท่าน โดยการผลิตคลิปวิดีโอ เผยแพร่บน Platform Tik Tok **มีผู้เข้าถึงรวม 648,365 ครั้ง**
- ✦ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์การใช้งาน application Fun D มีผู้ใช้งาน **7,103 users** ทันตบุคลากร **126 users** และหน่วยบริการลงทำเบียน **226 แห่ง**

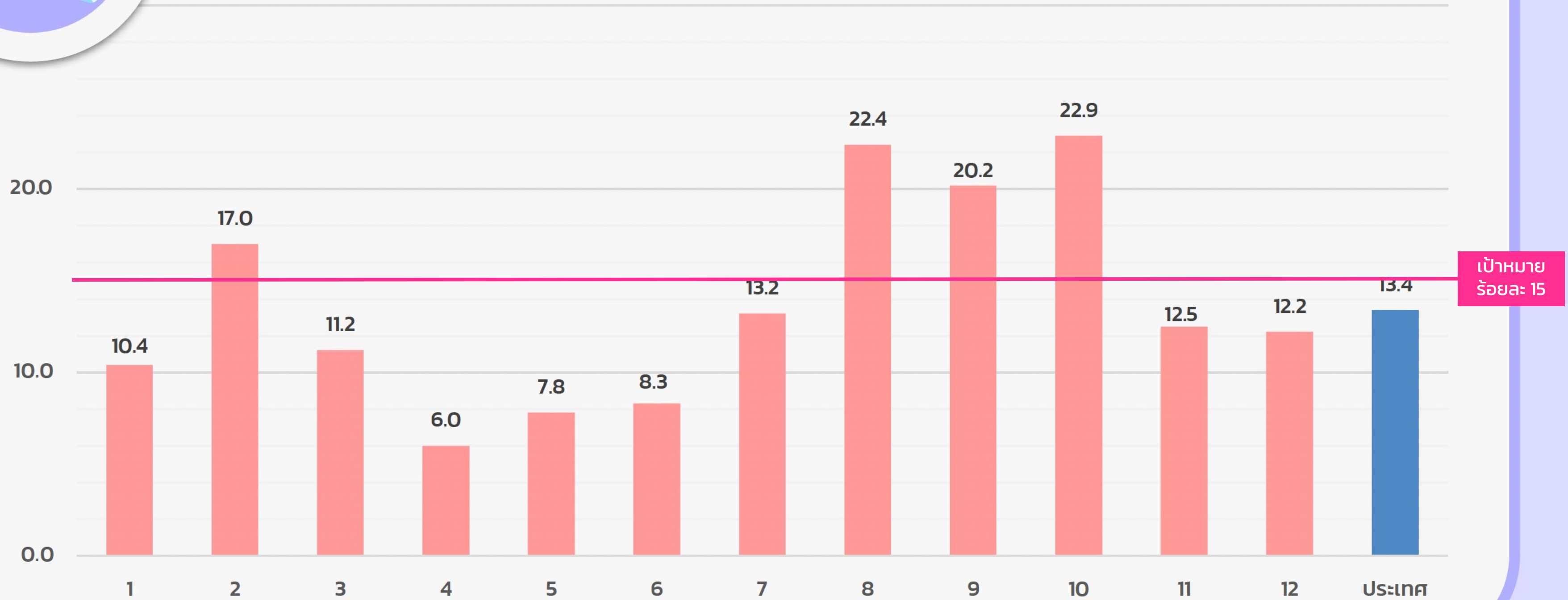

ร้อยละของวัยทำงานอายุ 15-59 ปี ที่แปรงฟันก่อนนอน ด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์นานอย่างน้อย 2 นาที

ร้อยละของวัยทำงานอายุ 15-59 ปี ได้รับบริการทันตกรรม

วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน

GAP

วัยทำงานยังมีพฤติกรรม
ดูแลช่องปากที่ไม่ถูกต้อง
(แปรงฟันก่อนนอนทุกวัน
นานอย่างน้อย 2 นาทีร้อยละ 71.9 &
พบทันตแพทย์ปีที่ผ่านมาร้อยละ 13.4)

LAG

การดำเนินงานสร้างเสริม
สุขภาพช่องปากใน
สถานประกอบการ
ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ

OPPORTUNITIES

ภาคีเครือข่ายนอกกระทรวง
สาธารณสุข ให้ความสำคัญกับ
สุขภาพของวัยแรงงาน
อันจะส่งผลกระทบต่อ
ประสิทธิภาพการทำงาน
และผลผลิตของประเทศ

THREATS

ความผันผวนของสภาพเศรษฐกิจ
ส่งผลให้วัยทำงานให้ความสำคัญ
กับการทำมาหากิน
มากกว่าการดูแลสุขภาพ

วัยทำงานปราศจากโรคปริทันต์อักเสบ

คำเป้าหมาย/ ตัวชี้วัด	1. ร้อยละ 73 ของวัยทำงานอายุ 15-59 ปี มีพฤติกรรมแปรงฟันก่อนนอนอย่างน้อย 2 นาที 2. ร้อยละ 30 ของวัยทำงานในสถานประกอบการเข้าถึงบริการทันตกรรม		
--------------------------	--	--	--

กลยุทธ์	เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน (Strengthen Community)	พัฒนาระบบบริการส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปาก (PP excellent)	สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Oral Health Literacy)
---------	---	--	--

มาตรการ	พัฒนาเครือข่ายการดำเนินงาน สร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน ในสถานประกอบการ	พัฒนาและสนับสนุนการจัดบริการทันตกรรม ตามสิทธิประโยชน์	สร้างความรอบรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อสนับสนุนให้วัยทำงาน มีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์
---------	--	--	--

กิจกรรมสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ พัฒนาสมรรถนะแกนนำสุขภาพส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ ประกวด "นวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ" แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายการตรวจสุขภาพช่องปากปีละ 1 ครั้ง ในสถานประกอบการ สื่อสารสิทธิประโยชน์ส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากและแนวทางการจัดบริการทันตกรรมกลุ่มวัยทำงานแก่ทันตบุคลากร พัฒนาแบบประเมินความเสี่ยงการเกิดโรคปริทันต์อักเสบด้วยตนเองสำหรับประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาศักยภาพวัยทำงานในการเฝ้าระวังสภาวะช่องปากตนเองผ่าน digital platform สื่อสาร key message การแปรงฟัน 2-2-2 ด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ผ่านสื่อ social media รณรงค์สร้างกระแสการดูแลช่องปากเนื่องในวันแรงงานแห่งชาติ
--------------	---	--	--

ผลผลิต/ผลลัพธ์ small success	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4
	<ul style="list-style-type: none"> มีเครื่องมือ digital platform สำหรับเฝ้าระวังสภาวะช่องปากตนเอง วัยทำงานในสถานประกอบการได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 5 	<ul style="list-style-type: none"> วัยทำงานใช้ digital platform สำหรับเฝ้าระวังสภาวะช่องปากตนเอง จำนวน 25,000 คน วัยทำงานในสถานประกอบการได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 10 	<ul style="list-style-type: none"> วัยทำงานใช้ digital platform สำหรับเฝ้าระวังสภาวะช่องปากตนเอง จำนวน 60,000 คน วัยทำงานในสถานประกอบการได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 20 	<ul style="list-style-type: none"> วัยทำงานใช้ digital platform สำหรับเฝ้าระวังสภาวะช่องปากตนเอง จำนวน 100,000 คน วัยทำงานแปรงฟันก่อนนอนด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ นานอย่างน้อย 2 นาที ร้อยละ 73 วัยทำงานในสถานประกอบการได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 30

กิจกรรมสำคัญ

โครงการพัฒนาระบบสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ

01

Strengthen Community

พัฒนาเครือข่ายการดำเนินงาน
สร้างเสริมสุขภาพช่องปาก
วัยทำงานในสถานประกอบการ

02

PP Excellent

พัฒนาและสนับสนุน
การจัดบริการทันตกรรม
ตามสิทธิประโยชน์

03

Oral Health Literacy

สร้างความรอบรู้ผ่านสื่อดิจิทัล
เพื่อสนับสนุนให้วัยทำงาน
มีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

พัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ

1 ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ (ร.ค. 67)

- เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามคู่มือสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ
- วางแผนกำกับติดตามการดำเนินงานให้ครบทุกมิติ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก และการจัดบริการทันตกรรม
- กลุ่มเป้าหมาย : ทันตบุคลากรในศอ. สจ. และรพ. ที่มีสถานประกอบการร่วมดำเนินงาน

2 ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะแกนนำสุขภาพเพื่อดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ (ออนไลน์) (ม.ค. 68)

- เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพในสถานประกอบการ เน้นการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี
- เผยแพร่เครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน ได้แก่ หลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ (Anamai MOOC) ช่องทางเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์
- กลุ่มเป้าหมาย : แกนนำสุขภาพในสถานประกอบการที่ร่วมดำเนินงาน

พัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ

3

จัดประกวดนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ (มี.ค. - พ.ค. 68)

- เพื่อพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารและสร้างกระแสสังคมเชิงกระตุ้นพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมและเชิดชูคุณค่าของผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ
- กลุ่มเป้าหมาย : แกนนำสุขภาพ ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ

4

ประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ (virtual online) (ก.ค. 68)

- เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการจากระดับเขตสุขภาพ
- วางแผนการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2568
- กลุ่มเป้าหมาย : กันตบุคลากรในศอ. สจว. HR/จป.ในสถานประกอบการที่มีการดำเนินงานโดดเด่นจากระดับเขตสุขภาพ

พัฒนาและสนับสนุนการจัดบริการทันตกรรมตามสิทธิประโยชน์

1 ประชุมทบทวนสิทธิประโยชน์ส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปากและแนวทางการจัดบริการทันตกรรมกลุ่มวัยทำงาน (ออนไลน์) (ก.พ. 68)

- เพื่อชี้แจงสิทธิประโยชน์สร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มวัยทำงาน
- นำเสนอรูปแบบการจัดบริการเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการทันตกรรม ได้แก่ การจัดบริการรูปแบบรัฐร่วมเอกชน ทันตกรรมทางไกล และรถทันตกรรมเคลื่อนที่
- กลุ่มเป้าหมาย : กทันตบุคลากรในศอ. สจจ. โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน

2 พัฒนาแบบประเมินความเสี่ยงการเกิดโรคปริทันต์อักเสบด้วยตนเองสำหรับประชาชน (พ.ย. 67 - เม.ย. 68)

- พัฒนาแบบประเมินความเสี่ยงการเกิดโรคปริทันต์อักเสบด้วยตนเองสำหรับประชาชน
- กลุ่มเป้าหมาย : ผู้เชี่ยวชาญจากราชวิทยาลัยทันตแพทยศาสตร์ แห่งประเทศไทย สาขาปริทันตวิทยา อาจารย์มหาวิทยาลัย และบุคลากรสำนักทันตสาธารณสุข

สร้างความรอบรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อสนับสนุนให้วัยทำงานมีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

1 ประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสำหรับดูแลสุขภาพช่องปาก (ออนไลน์) (เม.ย. 68)

- สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และฝึกปฏิบัติการใช้ application Fun D เพื่อสร้างความรอบรู้ และคัดกรองสภาวะช่องปากผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ
- กลุ่มเป้าหมาย : แกนนำสุขภาพในสถานประกอบการที่ร่วมดำเนินงาน

2 พัฒนาสื่อออนไลน์สนับสนุนให้วัยทำงานมีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

- พัฒนาสื่อทันตสุขภาพรูปแบบออนไลน์ และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ เพจ ไลน์ open chat เพื่อส่งต่อไปยังไลน์กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ
- กลุ่มเป้าหมาย : วัยทำงานในสถานประกอบการ หน่วยงาน องค์กรภาครัฐและเอกชน

รายละเอียดกิจกรรมดำเนินงาน
“ คู่มือสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน
ในสถานประกอบการ ”

ตัวชี้วัดปี 2568

โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มวัยทำงาน

ตัวชี้วัด	ผลงานปี 2567	ค่าเป้าหมาย	แหล่งข้อมูล
1. วัยทำงานใช้ digital platform สำหรับเฝ้าระวังสถานะช่องปากตนเอง	-	100,000 คน	Digital platform
2. ร้อยละของวัยทำงานอายุ 15-59 ปี แปรงฟันก่อนนอนด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์นานอย่างน้อย 2 นาที ทุกวัน	ร้อยละ 71.9	ร้อยละ 73	Anamai poll
3. ร้อยละของวัยทำงานในสถานประกอบการได้รับบริการทันตกรรม	-	ร้อยละ 30	Google sheet

“ บทบาทสสจ.”

- จัดกิจกรรมทันตสุขภาพในสถานประกอบการ และสนับสนุนแกนนำสุขภาพจิตสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี
- สื่อสาร key message การแปรงฟัน 2-2-2 และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อดูแลสุขภาพช่องปากประชาชน
- ประชาสัมพันธ์การประกวดนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ (เดือนมี.ค.-พ.ค. 68)
- จัดบริการทันตกรรมตามสิทธิประโยชน์วัยทำงาน ผ่านรูปแบบรัฐร่วมเอกชน ทันตกรรมทางไกล หรือรถทันตกรรมเคลื่อนที่
แก่วัยทำงานในสถานประกอบการ เน้นการตรวจฟัน และขัดทำความสะอาดฟัน

OUR TEAM

เบญญาภา

“งานพัฒนาเครือข่ายการสร้างเสริม
สุขภาพช่องปากวัยทำงาน
ในสถานประกอบการ”

นันท์มนัส

นนทินี

“ หัวหน้ากลุ่ม ”

อริศรา

“ งานพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพ
ช่องปาก และพัฒนาระบบ
การจัดบริการทันตกรรม ”

กัญญา

ติดต่อเราได้ที่ 02-5904215 กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง แต่รับผิดชอบงานวัยทำงานนะค่ะ :)

MAKE MERCURY HISTORY

โครงการเร่งรัดการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม และเสริมสร้างขีดความสามารถ
ของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

Accelerating implementation of dental amalgam provisions and strengthen country capacities in
the environmental sound management of associated wastes under the Minamata Convention

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

โดย ทพญ.นันทมนัส แยมบุตร สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

เหตุผลความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องเข้าร่วม
เป็นภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

“การเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา
มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
จากการปลดปล่อยและการปล่อยปรอทและสารประกอบปรอทจาก
กิจกรรมของมนุษย์ และเป็นการแสดงออกให้นานาประเทศ
ได้ประจักษ์ว่าไทยให้ความสำคัญ
และคำนึงถึงหลักการป้องกันไว้ก่อน (Precautionary Principle)
รวมทั้งเป็นแรงผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
พัฒนาและปฏิบัติตามแผนระดับชาติด้านการจัดการปรอท”

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

ภาคผนวกเอ : ผลิตภัณฑ์ที่เติมปรอท

1 กำหนดวัตถุประสงค์ระดับชาติเพื่อป้องกันพิษ และสนับสนุนการสร้างทันตสุขภาพที่ดีเพื่อลดความต้องการในการบูรณะฟัน

2 กำหนดวัตถุประสงค์ระดับชาติในการลดการใช้อะมัลกัมให้น้อยที่สุด

3 ส่งเสริมการใช้วัสดุทางเลือกที่ไม่มีปรอทในการบูรณะฟันที่มีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพทางคลินิก

4 ส่งเสริมการศึกษา และการพัฒนาวัสดุทางเลือกที่ปราศจากสารปรอทในการบูรณะฟัน

5 สนับสนุนองค์กรทางวิชาชีพด้านทันตกรรม และสถาบันการศึกษาด้านทันตกรรม เพื่อการศึกษาและฝึกอบรมทันตแพทย์ และนักศึกษาทันตแพทย์ในการใช้วัสดุทางเลือกที่ปราศจากปรอท และส่งเสริมให้มีแนวปฏิบัติการจัดการที่ดีที่สุด

6 ไม่สนับสนุนนโยบายและโครงการประกันสุขภาพที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอะมัลกัมมากกว่าวัสดุทางเลือกที่ปราศจากปรอทในการบูรณะฟัน

7 สนับสนุนนโยบายและโครงการประกันสุขภาพที่ส่งเสริมการใช้วัสดุทางเลือกที่มีคุณภาพมากกว่าอะมัลกัมในการบูรณะฟัน

8 จำกัดการใช้อะมัลกัมในรูปแบบแคปซูล

9 สนับสนุนการใช้แนวปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในสถานบริการทันตกรรม เพื่อลดการปล่อยปรอทและสารประกอบปรอทลงสู่น้ำและดิน

นอกจากนี้ ภาคิจะต้อง :

- (1) ยกเว้นหรือไม่อนุญาตให้ใช้ปรอทบริสุทธิ์ที่บรรจุในภาชนะ (Bulk form) ในผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม
- (2) ยกเว้นหรือไม่อนุญาต หรือแนะนำให้ต่อต้านการใช้ อะมัลกัมในกลุ่มฟันน้ำนม กลุ่มเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี และกลุ่มสตรีมีครรภ์และให้นมบุตร โดยใช้มาตรการตามความเหมาะสม
- (3) ส่งรายงานความก้าวหน้าในการลดหรือยกเลิกการใช้อะมัลกัมทุก 4 ปี พร้อมกับรายงานการดำเนินงานตามอนุสัญญาไมนามาตาว่าด้วยปรอทอื่น ๆ แก่สำนักเลขาธิการ

ภาคผนวกเอ : ผลิตภัณฑ์ที่เติมปรอท

กำหนดวัตถุประสงค์ระดับชาติเพื่อป้องกันฟันผุ และสนับสนุนการสร้างทันตสุขภาพที่ดีเพื่อลดความต้องการในการบูรณะฟัน

กำหนดวัตถุประสงค์ระดับชาติในการลดการใช้อะมัลกัมให้น้อยที่สุด

ส่งเสริมการใช้วัสดุทางเลือกที่ไม่มีปรอทในการบูรณะฟันที่มีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพทางคลินิก

ส่งเสริมการศึกษา และการพัฒนาวัสดุทางเลือกที่ปราศจากสารปรอทในการบูรณะฟัน

สนับสนุนองค์การทางวิชาชีพด้านทันตกรรม และสถาบันการศึกษาด้านทันตกรรม เพื่อการศึกษาและฝึกอบรมทันตแพทย์ และนักศึกษาทันตแพทย์ในการใช้วัสดุทางเลือกที่ปราศจากปรอท และส่งเสริมให้มีแนวปฏิบัติการจัดการที่ดีที่สุด

ไม่สนับสนุนนโยบายและโครงการประกันสุขภาพที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอะมัลกัมมากกว่าวัสดุทางเลือกที่ปราศจากปรอทในการบูรณะฟัน

สนับสนุนนโยบายและโครงการประกันสุขภาพที่ส่งเสริมการใช้วัสดุทางเลือกที่มีคุณภาพมากกว่าอะมัลกัมในการบูรณะฟัน

จำกัดการใช้อะมัลกัมในรูปแบบแคปซูล

สนับสนุนการใช้แนวปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในสถานบริการทันตกรรม เพื่อลดการปล่อยปรอทและสารประกอบปรอทลงสู่น้ำและดิน

นอกจากนี้ ภาคิจะต้อง :

- (1) ยกเว้นหรือไม่อนุญาตให้ใช้ปรอทบริสุทธิ์ที่บรรจุในภาชนะ (Bulk form) ในผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม
- (2) ยกเว้นหรือไม่อนุญาต หรือแนะนำให้ต่อต้านการใช้ อะมัลกัมในกลุ่มฟันน้ำนม กลุ่มเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี และกลุ่มสตรีมีครรภ์และให้นมบุตร โดยใช้มาตรการตามความเหมาะสม
- (3) ส่งรายงานความก้าวหน้าในการลดหรือยกเลิกการใช้อะมัลกัมทุก 4 ปี พร้อมกับรายงานการดำเนินงานตามอนุสัญญาไมนามาตาว่าด้วยปรอทอื่น ๆ แก่สำนักเลขาธิการ

- กำหนดนโยบายส่งเสริมป้องกันด้านทันตกรรม เช่น การดูแลอนามัยช่องปากระดับประเทศ และทันตกรรมป้องกันเพื่อป้องกันฟันผุ และลดการบูรณะฟัน
- ส่งเสริมพฤติกรรมลดการกินอาหารและเครื่องดื่มหวาน

1

กำหนดวัตถุประสงค์ระดับชาติเพื่อป้องกันฟันผุ และสนับสนุนการสร้างทันตสุขภาพที่ดีเพื่อลดความต้องการในการบูรณะฟัน

- สนับสนุนการใช้วัสดุทางเลือกในการบูรณะฟันน้ำนม
- สนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดบริการสุขภาพช่องปากเป็นรายการเฉพาะ ได้แก่ เคลือบฟลูออไรด์ในเด็กกลุ่มเสี่ยง และเคลือบหลุมร่องฟันกรามถาวร ในเด็กอายุ 4-12 ปี

2

ส่งเสริมการใช้วัสดุทางเลือกที่ไม่มีปรอทในการบูรณะฟันที่มีความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพทางคลินิก

- ยกเลิกการสอบขึ้นทะเบียนวิชาชีพ หัวข้อทันตกรรมหัตถการ การอุดฟัน class II ด้วยอะมัลกัม และยกเลิกการสอบขึ้นทะเบียนผู้เชี่ยวชาญสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก หัวข้อการบูรณะฟันน้ำนมด้วยวัสดุอะมัลกัม

3

สนับสนุนองค์กรทางวิชาชีพด้านทันตกรรม และสถาบันการศึกษาด้านทันตกรรม เพื่อการศึกษาและฝึกอบรมทันตแพทย์ และนักศึกษาทันตแพทย์ในการใช้วัสดุทางเลือกที่ปราศจากปรอท และส่งเสริมให้มีแนวปฏิบัติการจัดการที่ดีที่สุด

- (ร่าง) ประกาศห้ามการผลิต นำเข้า และส่งออก อะมัลกัมที่ต้องผสมกับปรอท (bulk mercury) และสนับสนุนการใช้วัสดุอุดฟันอะมัลกัมในรูปแบบแคปซูลเท่านั้น

4

จำกัดการใช้อะมัลกัมในรูปแบบแคปซูล

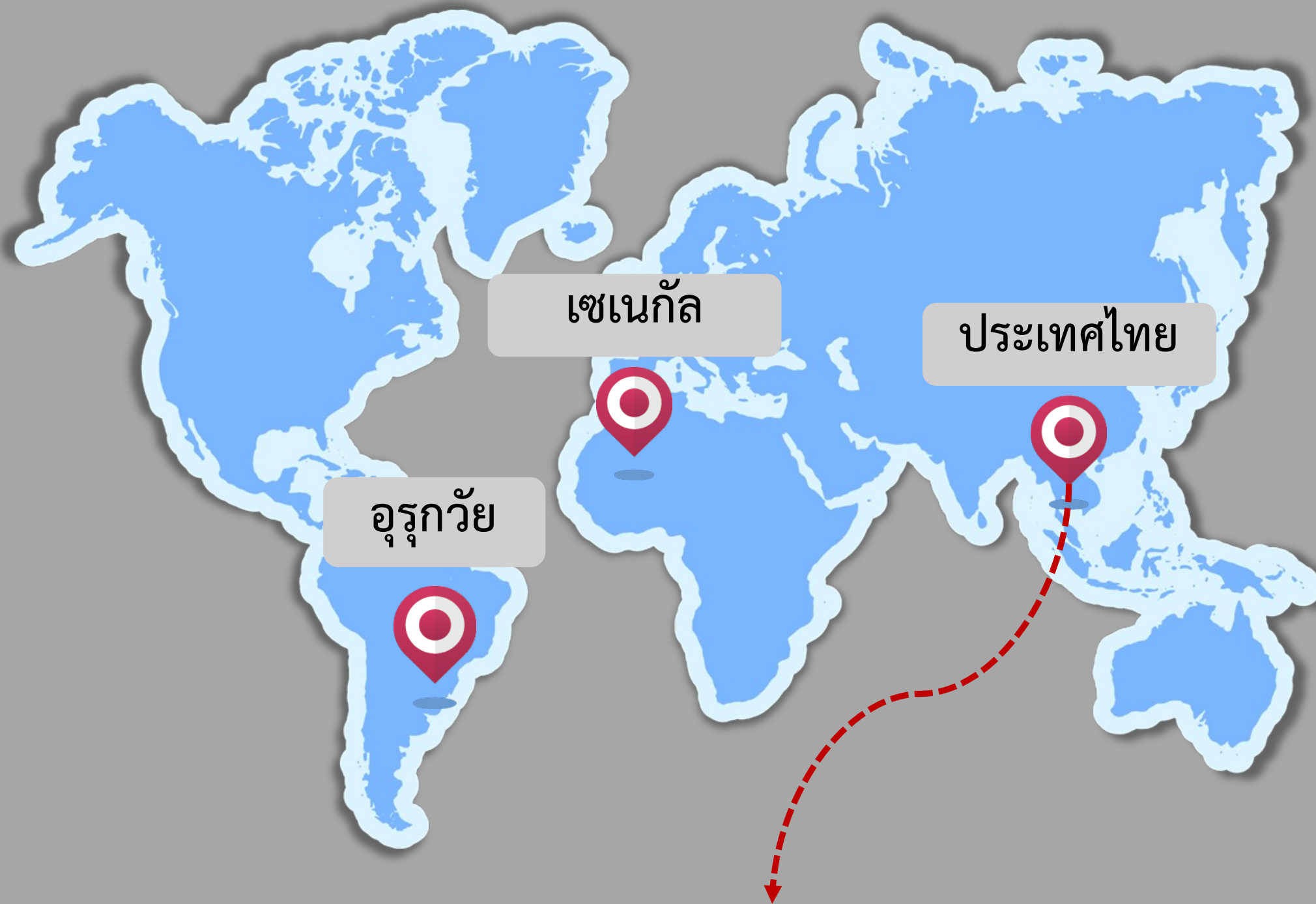

- พัฒนาคู่มือการจัดการขยะติดเชื้อและขยะปนเปื้อนปรอทจากคลินิกทันตกรรม

5

สนับสนุนการใช้แนวปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดสถานบริการทันตกรรม เพื่อลดการปล่อยปรอทและสารประกอบปรอทลงสู่ น้ำและดิน

วัตถุประสงค์โครงการ

เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ
ในการลดการใช้วัสดุอุดฟันอะมัลกัม
และการจัดการสารปรอทและของเสียอันตราย
จากปรอททางทันตกรรมในรูปแบบที่วัดผลได้
เกิดความเท่าเทียม ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผลลัพธ์ (outcome)

- ประเทศไทยมีการใช้วัสดุอุดฟันอะมัลกัมลดลงร้อยละ 10
- ประเทศไทยมีการปล่อยสารปรอทสู่สิ่งแวดล้อมลดลง

ระยะเวลาดำเนินงานและงบประมาณสนับสนุน

ระยะเวลาดำเนินงาน 1 มีนาคม 66 - 28 กุมภาพันธ์ 69
(รวมระยะเวลาทั้งหมด 3 ปี)

งบประมาณสนับสนุน 190,000 \$ = 6,650,000 บาท
ผ่านมูลนิธิทันตสาธารณสุข

หน่วยงานเจ้าของโครงการ

- องค์การอนามัยโลก (WHO)
- โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP)
- **สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย**
- กรมควบคุมมลพิษ

โครงการเร่งรัดการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม

และเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

Component 1

พัฒนานโยบายและมาตรการลดการใช้วัสดุอะมัลกัม และการจัดการขยะอะมัลกัม

- 1.1 พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัสดุบูรณะฟัน และการจัดการขยะอะมัลกัม
- 1.2 พัฒนาศูนย์ทันตกรรมต้นแบบการลดการใช้และจัดการขยะอะมัลกัม และสื่อสารผลกระทบของสารปรอทต่อสิ่งแวดล้อม
- 1.3 พัฒนามาตรการลดการใช้วัสดุอุดฟันอะมัลกัมและสนับสนุนการใช้วัสดุทางเลือก
- 1.4 สนับสนุนกลไกการพัฒนานโยบายลดการใช้และจัดการขยะอะมัลกัม
- 1.5 พัฒนาหลักสูตรและผลักดันการใช้วัสดุทางเลือกทดแทนวัสดุอะมัลกัมในการบูรณะฟันร่วมกับองค์กรการศึกษา

Component 2

พัฒนารูปแบบการจัดการขยะอะมัลกัม ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- 2.1 ศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนากระบวนการนำเครื่องกรองเศษอะมัลกัม (amalgam separator) มาใช้ในการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรม
- 2.2 ศึกษาผลการป้องกันและควบคุมปริมาณสารปรอทปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมจากอะมัลกัมด้วยเครื่องกรองเศษอะมัลกัม

Component 3

ควบคุม กำกับ และประเมินผล

- 3.1 ติดตามการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการฯ
- 3.2 สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์การดำเนินงานภายในและระหว่างประเทศ
- 3.3 พัฒนาชุดข้อมูลพื้นฐานระหว่าง 3 ประเทศ เพื่อรายงานประสิทธิผลและความท้าทายของโครงการ

โครงการเร่งรัดการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม

และเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

Component 1

พัฒนามาตรการลดการใช้วัสดุอะมัลกัม
และการจัดการขยะอะมัลกัม

- 1.1 พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัสดุบูรณะฟัน และ
การจัดการขยะอะมัลกัม
- 1.2 พัฒนาศูนย์ทันตกรรมต้นแบบการลดการใช้และจัดการ
ขยะอะมัลกัม และสื่อสารผลกระทบของสารปรอทต่อ
สิ่งแวดล้อม
- 1.3 พัฒนามาตรการลดการใช้วัสดุอุดฟันอะมัลกัมและ
สนับสนุนการใช้วัสดุทางเลือก
- 1.4 สนับสนุนกลไกการพัฒนานโยบายลดการใช้และจัดการ
ขยะอะมัลกัม
- 1.5 พัฒนาหลักสูตรและผลักดันการใช้วัสดุทางเลือกทดแทน
วัสดุอะมัลกัมในการบูรณะฟันร่วมกับองค์กรการศึกษา

Component 2

พัฒนารูปแบบการจัดการขยะอะมัลกัม
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- 2.1 ศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนากระบวนการนำเครื่องกรอง
เศษอะมัลกัม (amalgam separator) มาใช้ในการจัดการ
ขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรม
- 2.2 ศึกษาผลการป้องกันและควบคุมปริมาณสารปรอท
ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมจากอะมัลกัมด้วยเครื่องกรอง
เศษอะมัลกัม

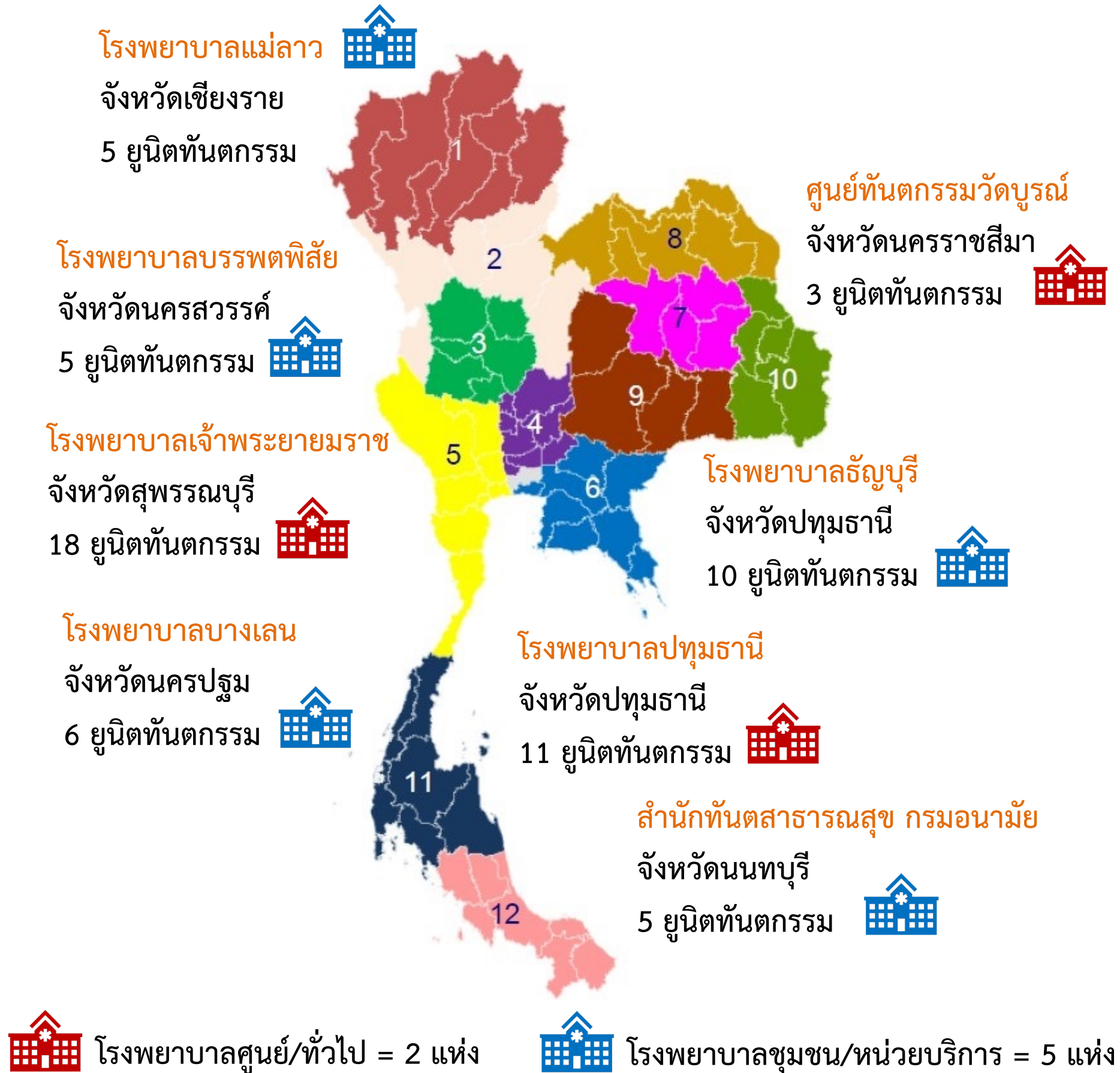

Component 3

ควบคุม กำกับ และประเมินผล

- 3.1 ติดตามการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อน
โครงการฯ
- 3.2 สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์
การดำเนินงานภายในและระหว่างประเทศ
- 3.3 พัฒนาชุดข้อมูลพื้นฐานระหว่าง 3 ประเทศ เพื่อรายงาน
ประสิทธิผลและความท้าทายของโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาระบบการนำเครื่องกรองเศษอะมัลกัม (amalgam separator) มาใช้ในคลินิกทันตกรรม

“ระยะที่ 1”

ปริมาณสารปรอทในแหล่งน้ำ
 ที่**ก่อน**ติดตั้ง
 amalgam separator

ปริมาณสารปรอทในแหล่งน้ำ
 ที่**หลัง**ติดตั้ง
 amalgam separator

เปรียบเทียบปริมาณสารปรอทในแหล่งน้ำที่

“ระยะที่ 2”

ต้นทุน
 การติดตั้ง amalgam separator เช่น ค่าเครื่อง
 ค่า maintenance

มูลค่า
 ราคาทางสิ่งแวดล้อมจากการ
 ลดปริมาณสารปรอทในแหล่ง
 น้ำที่

เปรียบเทียบความคุ้มค่าในการติดตั้ง amalgam separator

พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุดฟัน และการปล่อยสารปรอทจากวัสดุอุดฟันอะมัลกัม

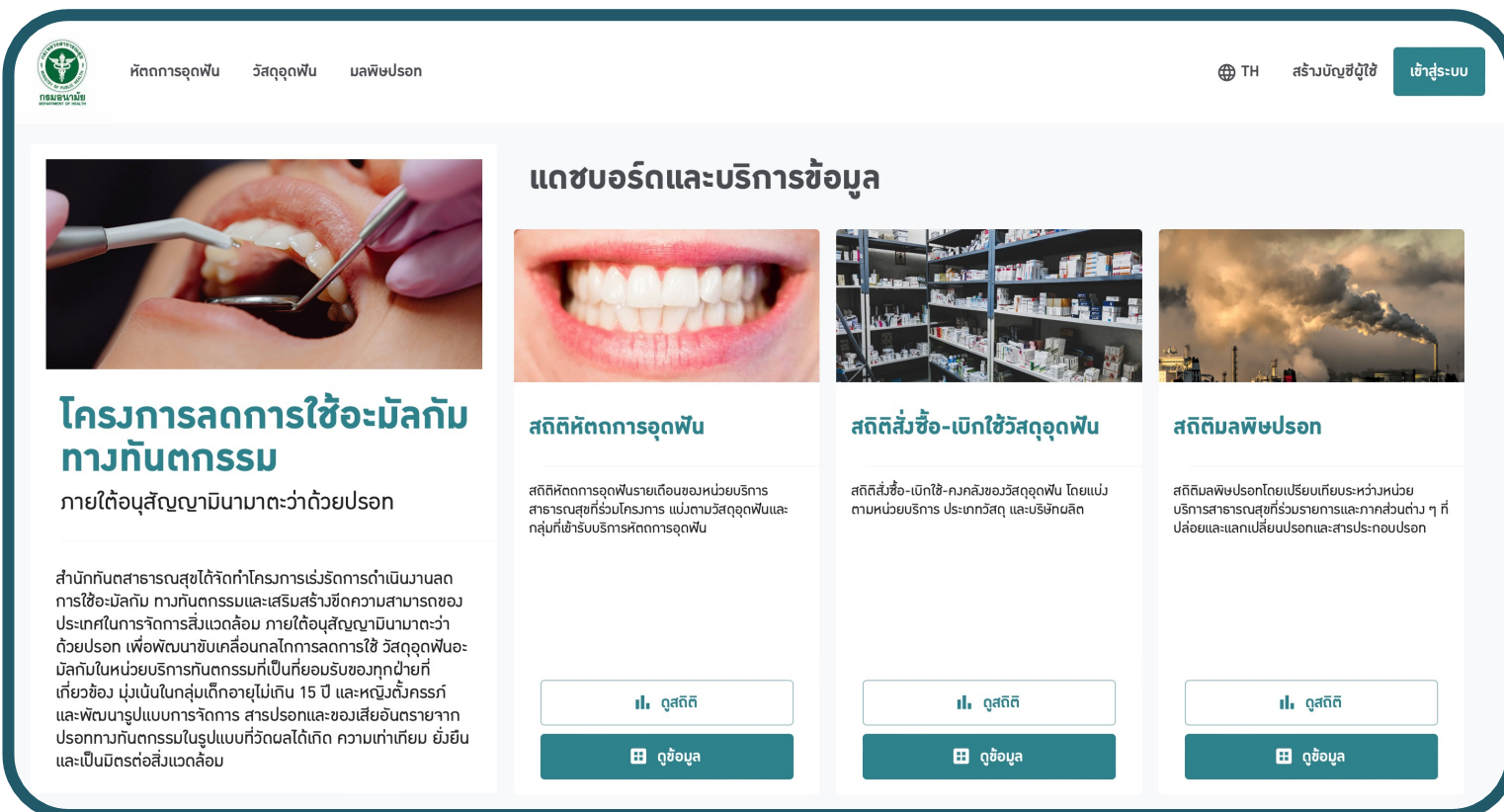
<https://amalgamphasedown.anamai.moph.go.th>

เพื่อรวบรวมและแสดงข้อมูลการสั่งซื้อ - เบิกใช้งานวัสดุอุดฟันอะมัลกัม วัสดุสีเหมือนฟันจากสถานบริการทันตกรรม รวมถึงปริมาณสารปรอทที่เกิดขึ้นจากวัสดุอุดฟันอะมัลกัม

- 1 สถิติสั่งซื้อ - เบิกใช้งานวัสดุอุดฟันอะมัลกัมและวัสดุสีเหมือนฟัน แหล่งข้อมูล หน่วยบริการบันทึกข้อมูล
- 2 สถิติบริการอุดฟันด้วยวัสดุอุดฟันอะมัลกัมและวัสดุสีเหมือนฟัน แหล่งข้อมูล เชื่อมข้อมูลกับระบบ HDC
- 3 สถิติปริมาณสารปรอทที่เกิดขึ้นจากวัสดุอุดฟันอะมัลกัม แหล่งข้อมูล เชื่อมข้อมูลกับฐานข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอความร่วมมือหน่วยบริการทันตกรรมบันทึกข้อมูลการสั่งซื้อ - เบิกใช้งานวัสดุอุดฟันอะมัลกัมและวัสดุสีเหมือนฟัน ทุก 6 เดือน

หัตถการอุดฟัน วัสดุอุดฟัน มลพิษปรอท

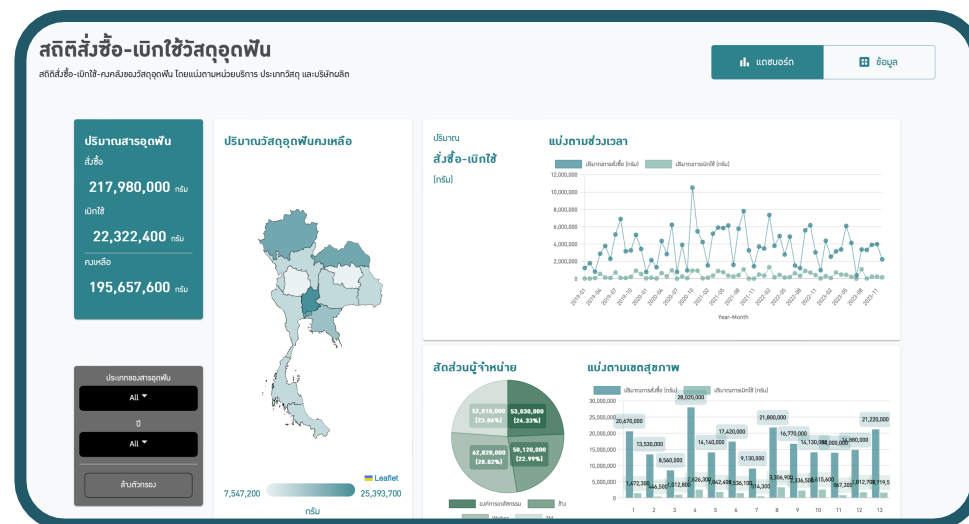
โครงการลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม

ภายใต้ศูนย์คุณาภิมาตว่าด้วยปรอท

สำนักงานสาธารณสุขได้จัดทำโครงการเฝ้าระวังการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัม ทางทันตกรรมและเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศไทยในการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้ศูนย์คุณาภิมาตว่าด้วยปรอท เพื่อพัฒนาขับเคลื่อนกลไกการลดการใช้วัสดุอุดฟันอะมัลกัมในหน่วยบริการทันตกรรมที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นในกลุ่มเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี และหญิงตั้งครรภ์ และพัฒนารูปแบบการจัดการ สารปรอทและของเสียอันตรายจากปรอททางทันตกรรมในรูปแบบที่วัดผลได้เกิด ความเท่าเทียม ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แดชบอร์ดและบริการข้อมูล

- สถิติหัตถการอุดฟัน**
สถิติหัตถการอุดฟันรายเดือนของหน่วยบริการสาธารณสุขที่ร่วมโครงการ แบ่งตามวัสดุอุดฟันและกลุ่มที่เข้ารับบริการหัตถการอุดฟัน
- สถิติสั่งซื้อ-เบิกใช้วัสดุอุดฟัน**
สถิติสั่งซื้อ-เบิกใช้-คงคลังของวัสดุอุดฟัน โดยแบ่งตามหน่วยบริการ ประเภทวัสดุ และบริษัทผลิต
- สถิติมลพิษปรอท**
สถิติมลพิษปรอทโดยเปรียบเทียบระหว่างหน่วยบริการสาธารณสุขที่ร่วมรายการและภาคส่วนต่าง ๆ ที่ปล่อยและแลกเปลี่ยนปรอทและสารปรอทปรอท

สถิติสั่งซื้อ-เบิกใช้วัสดุอุดฟัน

สถิติสั่งซื้อ-เบิกใช้-คงคลังของวัสดุอุดฟัน โดยแบ่งตามหน่วยบริการ ประเภทวัสดุ และบริษัทผลิต

- ปริมาณสารอุดฟัน
สั่งซื้อ: 217,980,000 หน่วย
เบิกใช้: 22,322,400 หน่วย
คงคลัง: 195,657,600 หน่วย
- ปริมาณวัสดุอุดฟันที่เหลือ
- ปริมาณสารสั่งซื้อ-เบิกใช้
- แนวโน้มสารสั่งซื้อ-เบิกใช้
- สัดส่วนผู้จำหน่าย
- ปริมาณสารออกฤทธิ์

Thank You for Your Cooperation